

Az EU energiapolitikája ellehetetleníti az alacsony árakra irányuló tagállami törekvéseket

Alább található egy diagnózis a nemzetközi gázárak mozgásairól, amely az Európai Bizottság által szervezetőként kezelt Draghi-jelentésből származik. Ezt magam sem fogalmazhattam volna lényeglátóbban.

„Európának több mint egy évnyi GDP-növekményébe került az, hogy az olcsó orosz gáz kivezetése miatt hatalmas forrásmennyiséget kényszerült energiátámogatásokba és az LNG-importot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztésébe átforgatni. Bár a nemzetközi energiaválságban megjárt történelmi csúcsokról lejjebb ereszkedtek az európai árak, a vállalkozásaink tartósan kétszer-háromszor többet fizetnek az áramért, és négyszer-ötször többet a gázért az amerikai cégeknél. A magas energiaköltségek a beruházásokat akadályozva fékezik a növekedést, az energiaintenzív iparágak teljesítménye 10-15 százalékkal esett vissza 2021 óta. A termelési és hálózati kapacitások érdemi fejlesztése nélkül a digitalizációs és közlekedésszöldítési erőfeszítések is korlátokba ütköznek.”

A nemzetközi árak és arányaik mindenkor mozgását figyelembe véve pontos a fenti diagnózis, a helyzet korrekt elemzése. A magyar soros elnökségi időszakban e megállapításokból kiindulva fogadtuk el nagy egyetértésben a Budapesti Nyilatkozatot. A dokumentumban közösen rögzítettük, hogy az energiaszuverenitási és klímasemlegességi célok megvalósítása során kiemelt szempont minden európai polgár és vállalkozás ellátása megfizethető és tiszta energiával. Sürgős intézkedések meghozatala mellett köteleződtünk el a magas és ingadozó villamosenergia-árakból fakadó helyzetet kezelése érdekében is.

A reményteljes nekibuzdulás után azonban sajnos nem adatott meg, hogy sokáig bizakodók maradjunk. Hiába várjuk mindmáig a versenyhátrány ledolgozására, de legalább mérséklésére hivatott konkrét és előremutató javaslatokat. Május elején ezzel szemben az Európai Bizottság arra közölt több éves menetrendet, hogy kiűtkeresés helyett hogyan rohanjunk tovább leszegett fejfel előre, a zsákutca legmélyéig. A közelmúltban napvilágot látott az első jogszabálytervezet is, amely megerősíti az orosz gázimport beszüntetésének szándékát legkésőbb 2027 elejéig.

A teljes orosz energiaembargó terve a nyilvánvaló árdrágító hatásán és ellátásbiztonsági kockázatain túl lényegében azt jelenti, hogy önként lemondunk a versenyképességi lemaradás fokozatos felszámolásának leghalványabb esélyéről is. A választott megoldás ellentétes az uniós alapelvekkel, egy energiaforrás egyoldalú feladása szembe megy az eddig fennhangon képviselt összes bizottsági szakpolitikai elvárással is. Az újabb szankciós döntést kereskedelempolitikai áruhába burkolva gyakorlatilag elveszik a tagállamok vétőjogát. Huszonhét országot fosztanak meg egy csapásra a nemzeti energiamix meghatározásának lehetőségétől. Míg egészen mostanáig a beszállítók és útvonalak számának növelése volt a deklarált cél, most egyoldalúan feladni tervezik a legközelebbi bőséges forrást. Akik eddig a zöld gondolat elsőbbségéről papoltak, azokat most a legkevésbé sem látszik zavarni az óceánon át érkező gáz hosszadalmas hajóztatásával együtt járó környezetterhelés.

Magyarország külső energiaszámlája a 2021-es 7 milliárd euróról 17 milliárd euróra ugrott meg 2022-ben. Tavaly jutottunk el odáig, hogy az energiahordozók import-export egyenlege ismét az energiaválság előttivel megegyező szinten alakult. Az embargós fenyegetés miatt újabb árrobbanásra kell készülnünk. Vegyük csak a gázpiacot, amelyben az orosz szállítások még a tavalyi év végén is az európai behozatal ötödét tették ki. A drasztikusan szűkülő kínálat a közgazdaság logikája szerint a költségek emelkedésével jár. Az LNG persze akár a tagállamok szükségleteinek jelenleginél nagyobb hányadát is fedezhetné, az igazi kérdés azonban az, hogy mennyibe kerülne. Ebben az esetben messze nem csak a molekuláért kell fizetni, a cseppfolyósítás és visszagázosítás, a tengeri szállítás kiadásain túl regisztrációs, csőhasználati és tranzitdíjakat is állni kell. E többletterhek mellé sorakoznak fel az egyelőre bizonytalan forrásból érkező kőolaj beszerzésének extra költségei is. Úgy kalkulálunk, hogy az orosz szállítások kiesése éves szinten 2 milliárd euróval növelné a magyar családok és vállalkozások kiadásait.

A háztartásokat a rezsicsökkentés Európában egyedülálló intézményével tudtuk eddig megvédeni a legutóbbi években megtapasztalt, szélsőséges piaci ármozgásoktól is. Ahogy az Eurostat sem rest folyamatosan kimutatni, a magyar lakossági fogyasztók jutnak a legolcsóbban földgázhoz és áramhoz. Terheik mérséklését a költségvetés idén és jövőre is mintegy 2 milliárd euróval segíti. Az intézkedésnek köszönhetően Magyarországon az uniós átlag felét sem éri el azok aránya, akik számára a lakásuk

felfűtése nehézséget jelent. A rezsicsökkentés tette lehetővé, hogy élenjáró módon küzdjünk meg az energiaszegénységgel, a tervezett embargó ezt az eszközt is kicsavarná a kezünkéből. Úgy kalkulálunk, hogy a magyar családoknak rezsivédelem híján az áramért kétszer, a gázért négyszer többet kellene fizetniük. Ezt semmiképp sem engedhetjük meg, minden eszközzel és módon fellépünk a jogokat csorbító és árdrágító tervvel szemben.

Minden igaztalan vád dacára készek és képesek vagyunk tenni az energiaszuverenitás erősítéséért. Az energiaválság előtti szinthez képest negyedével fogtuk vissza a földgázfelhasználást. A tavaly és tavalyelőtt is 8,5 milliárd köbméteres fogyasztásnak már több mint ötödét teszi ki a belföldi kitermelés. Továbbá számos megállapodást kötöttünk azeri, katari és török partnerekkel a gázszállításokról. A horvát LNG terminálon 1 milliárd köbméter kapacitást kötöttünk le, amelyet az infrastrukturális feltételek megteremtése esetén szívesen növelnénk tovább. A nemzeti energiavállalat MVM részesedést szerzett a világ egyik legnagyobb tenger alatti gázmezőjében. Közben az elmúlt években példátlan ütemben bővült a napelemes teljesítmény Magyarországon. Naperőműveink már a hazai áramtermelés negyedét adják, ennél magasabb részarány nincs sehol a világon. Az atomerőművi blokkokkal együtt a karbonmentes termelésből egyre gyakrabban futja exportra is. 1990-hez képest a az ország nettó kibocsátása üvegházhatású gázokból már 47 százalékkal csökkent, jó úton haladunk a Fit for 55 programban 2030-ra kitűzött 55 százalékos cél elérése felé.

Magyarország tehát mindent megtesz az importkitettségek csökkentése érdekében, és azért, hogy a jövő generációknak is élhető formában adjuk tovább a teremtett világot. De hasznos lenne ebben az ügyben is némi segítséget kapnunk az Európai Bizottságtól, vagy legalább azt elérni, hogy az energiapolitikai lépéseik ne nehezítsék, gátolják, lehetetlenítsék el a tagállami erőfeszítéseket. A tét világos: az európai gazdaság versenyképességéért, a családok és vállalkozások terheinek csökkentéséért küzdünk a továbbiakban is minden erőnkkel. Némi belátást, távlatosabb gondolkodást, racionális döntéseket várnánk az Unió vezető testületeitől, amelyekhez egyébként a Draghi-jelentés és a Budapesti Nyilatkozat is bőséges muníciót szolgáltatna.

Lantos Csaba
Magyarország energiaügyi minisztere

Budapest, 2025. június 20.